

**PENGURUSAN PEMBANGUNAN KONSEP PERPADUAN
DALAM KALANGAN PELAJAR SEKOLAH MENENGAH KEBANGSAAN: SATU KAJIAN
DI KLANG, SELANGOR**

Hussein Haji Ahmad & Haneza Ab. Hamid
hanezahamid@gmail.com

Fakulti Pendidikan
Universiti Malaya

ABSTRACT

Unity is the consolidation of energy, thoughts, ideals and sacrifices in a strong bondage of human relationship. Meanwhile the concept of unity includes attitudes, values, norms and process towards the development of the spirit of patriotism for the nation and society. The study was intended to examine the spirit of patriotism from two dimensions, namely the spirit of patriotism towards the nation and the Malaysian society. In order to create a Malaysian society that love the nation while at the same time sharing the spirit of patriotism among the general Malaysian society, the process of inculcating values of patriotism must begin at an early age. The study that uses the quantitative method uses based on data collected through a survey instrument and analyzed using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) version 21. In essence, this study found that at secondary school education is the best platform for the inculcation and development of the concept of national unity for Malaysia. In this context, the role of the school management was examined to determine the implementation of the concept of national unity in school and its effects particularly on the inculcation of the spirit of patriotism among the ethnically diverse secondary students. The relationship between school management processes with the development of student patriotism is also tested to determine whether the school can influence students' sense of patriotism to the nation. The results showed that the role of school management affects the students' sense of patriotism. However, the study also found that the process of implementing the programs concerning patriotism undertaken by the school management has little influence on the inculcation of the spirit of patriotism. This shows the role and initiatives played by schools are still inadequate in developing and inculcating the concept of national unity among secondary school students.

Keywords: *national unity, school management, development, patriotism, secondary school.*

PENGENALAN

Perpaduan negara di Malaysia adalah satu keadaan sosial di mana rakyat terdiri daripada kepelbagaian kumpulan etnik, kepercayaan agama dan kawasan wilayah yang hidup bersama secara aman sebagai satu negara Malaysia. Ia juga merupakan negara yang bersatu padu mengikut ideologi kebangsaan iaitu Rukun Negara dan Perlembagaan Persekutuan (Panel Penasihat Perpaduan, 1992). Berdasarkan Nurfatimah (2008), menurut Kamus Dewan edisi ketiga (1998), perpaduan bermaksud penggabungan, peleburan, persesuaian, kecocokan, perihal berpadu, bergabung menjadi satu, sepakat dan lain-lain. Menurut Hussein Ahmad (1987), konsep perpaduan merupakan satu konsep yang mempunyai pengertian yang luas dari sudut ilmiah, iaitu terdapat pelbagai sifat, ciri dan skop sehingga merentasi pelbagai bidang. Dalam konteks masyarakat Malaysia, ia merupakan suatu keadaan yang menggambarkan penyatuan nilai-nilai murni yang dihayati bersama oleh seluruh masyarakat Malaysia yang terdiri daripada pelbagai lapisan keturunan, golongan kaum dan etnik. Perpaduan negara adalah satu faktor keprihatinan utama bagi masyarakat yang terdiri daripada berbilang kaum dan pelbagai budaya seperti Malaysia (Abdul Rahman, Hussein Ahmad, Sufean Hussin, Simin, G., Mohammed Sani, 2014). Penyatuan ini adalah menuju ke arah persefahaman yang seragam dan berdasarkan Perlembagaan dan Rukun Negara di mana ia digunakan untuk mengelakkan gejala-gejala yang negatif dan membawa kepada wujudnya konflik dan perpecahan di kalangan masyarakat Malaysia yang berbeza dari segi agama, wilayah, kelas, bahasa, budaya dan sebagainya. Berdasarkan David dan Dumanig (2011), seorang pemimpin boleh mewujudkan perpaduan nasional atau perpecahan di kalangan kumpulan etnik dalam perbincangan umum tetapi ia bergantung kepada cara mereka memahami dan melihat mesej yang disampaikan oleh pemimpin. Walaubagaimanapun Mohammed Yusoff Ismail (2003) menyatakan, konsep perpaduan nasional di Malaysia adalah proses menyatukan rakyat berbilang kaum dan berbeza budaya di bawah satu identiti kebangsaan. Menurut Ghazalie Shafie dalam Abdul Rahman Embong (2000), tiga syarat yang membentuk bangsa Malaysia iaitu, warga Malaysia, mengamalkan cara hidup berlandaskan kebudayaan Malaysia, dan menggunakan bahasa Malaysia sebagai bahasa harian. Bagi mempertahankan kedaulatan negara, semangat patriotisme merupakan benteng penting yang perlu diperkukuhkan dalam setiap jiwa rakyat sesebuah negara. Antara ciri-ciri yang membentuk semangat patriotisme dalam jiwa setiap individu adalah kecintaan, ketaatan, dan kesetiaan kepada negara (Aziz Ujang, 2014).

Dalam konteks pendidikan, semangat patriotisme di kalangan generasi muda Malaysia dapat diukur melalui dua dimensi iaitu semangat patriotisme senegara Malaysia, dan semangat patriotisme sebangsa Malaysia. Semangat patriotisme senegara Malaysia adalah semangat yang menunjukkan kepatuhan seseorang terhadap Rukun Negara Malaysia yang merangkumi kepercayaan kepada Tuhan, kesetiaan kepada Raja & Negara, keluhuran perlembagaan, kedaulatan undang-undang, dan kesopanan dan kesusilaan. Rukun Negara Malaysia ini merupakan ideologi yang penting bagi perpaduan dan ketenteraman negara, ia melahirkan kecintaan, kesetiaan, ketaatan, dan perasaan hormat terhadap negara, pemerintahan Yang Di-Pertuan Agong dan Raja-Raja, sejarah negara, undang-undang negara, dasar dan polisi negara. Semangat kesetiaan yang tinggi seseorang warganegara kepada bangsa, raja dan negara merupakan asas bagi menjamin keharmonian negara. Oleh itu, semangat senegara seharusnya menjadi amalan rakyat negara demi mempertahankan kedaulatan dan kemerdekaan negara Malaysia dan menangkis segala ancaman yang datang dari dalam ataupun luar negara. Manakala semangat patriotisme sebangsa adalah nilai-nilai murni yang wujud dalam individu terhadap individu yang lain tanpa mengira etnik individu tersebut. Menghayati nilai murni merupakan satu dasar yang penting bagi memberi keseimbangan pembangunan ekonomi dan sosial, dan amat penting untuk masyarakat berbilang kaum di Malaysia (Zaliza & Norlin, 2009).

Kajian dan penulisan berkaitan perpaduan kurang diberi perhatian dalam negara terutamanya dalam bidang pendidikan. Walaubagaimanapun konsep perpaduan telah diterapkan dalam pendidikan sejak zaman awal merdeka 1957 di mana terhasilnya Laporan Razak 1956 dan Laporan Rahman Talib 1960. Setelah lebih lima dekad dasar pendidikan Malaysia dirangka dan diubahsuai untuk mencapai perpaduan nasional dan bergerak untuk mentransformasi negara menjadi negara maju, tetapi hal ini kurang dipandang serius oleh masyarakat Malaysia. Oleh itu, kajian pengurusan pembangunan konsep

perpaduan dalam kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan ini memberi fokus kepada proses pengurusan pembangunan konsep perpaduan dalam organisasi pendidikan.

Perpaduan penting bagi pembangunan pendidikan negara. Berdasarkan Sufean (2002), sejak dari Rancangan Malaysia Pertama iaitu pada tahun 1966 sehingga 1970, kerajaan Malaysia telah merangka objektif pendidikan yang merangkumi:

- a) Memperkukuhkan sistem pendidikan kebangsaan bagi menggalakkan perpaduan kaum melalui bidang sosial, kebudayaan, dan politik;
- b) Mengadakan kemudahan-kemudahan khususnya untuk pendidikan menengah bagi memenuhi permintaan yang kian bertambah untuk pendidikan jenis ini;
- c) Memperbaiki taraf pendidikan dan memperluaskan peluang pendidikan dengan cara yang lebih menyeluruh perindustrian, dan teknologi; dan
- d) Memajukan pendidikan dan latihan guru bagi mempercepatkan pengeluaran guru terlatih yang mencukupi di sekolah rendah dan menengah.

PENYATAAN MASALAH

Cabaran dalam menghadapi wawasan 2020 ialah konsep masyarakat yang bersatupadu dan mempunyai integrasi nasional yang kukuh (Hussein, 1987). Dalam membentuk integrasi dan perpaduan nasional, perkara tentang perhubungan antara kaum menjadi aspek penting yang perlu dititikberatkan. Hal ini kerana masyarakat terdiri daripada pelbagai keturunan, agama, adat resam dan pantang larang yang dianuti oleh kumpulan etnik yang pelbagai dalam negara. Tambahan pula wujudnya ketidaksamaan taraf ekonomi dan tahap pencapaian pelajaran antara kumpulan etnik tersebut.

Proses menuju ke arah perpaduan negara adalah sesuatu yang kompleks, di mana konflik mungkin akan berlaku secara langsung dan tidak langsung dalam menangani perbezaan sosio budaya dikalangan kepelbagaian kumpulan etnik (Lee Wei Chang, Baharuddin, Muhammad, 2013). Menurut kajian lepas yang dilakukan untuk mengukur tahap perubahan sikap dan nilai perpaduan serta integrasi nasional, dapatan-dapatan kajian yang terfokus diantaranya tentang tahap sikap patriotisme, perasaan dan persepsi dalam hubungan kaum dan perpaduan, serta nilai-nilai kenegaraan berasaskan Rukun Negara dan Perlembagaan dalam kalangan rakyat dewasa menunjukkan keadaan yang kurang memuaskan (Abdul Rahman, Hussein Ahmad, Sufean Hussin, Simin, G., Mohammed Sani, 2014). Menurut penulis, ini bermakna juga ada kemungkinan semangat patriotisme senegara dan semangat patriotisme sebangsa dikalangan pelajar masih pada tahap rendah sekiranya penekanan yang tegas terhadap matlamat perpaduan kaum dan integrasi nasional kurang diberi perhatian oleh kebanyakan pihak pengurusan sekolah.

Pengurusan pendidikan di sekolah menengah seharusnya menjadi platform dalam penerapan nilai perpaduan di dalam jiwa masyarakat Malaysia yang terdiri daripada pelbagai etnik. Walaupun dengan kewujudan sistem persekolahan yang pelbagai di peringkat rendah telah menggugat proses perkembangan nilai-nilai perpaduan di awal pendidikan, selaras dengan aspirasi sistem perpaduan dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013 – 2025), pengurusan perkembangan semangat patriotisme senegara dan semangat patriotisme sebangsa di peringkat sekolah menengah dan institusi pengajian tinggi boleh dilakukan dengan lebih bernas dan berkesan. Oleh itu, usaha untuk membina negara bangsa terletak pada sistem dan pengurusan pendidikan di peringkat sekolah menengah untuk membentuk sikap dan perkongsian nilai patriotisme kewarganegaraan dan semangat integrasi sebangsa dan senegara wajarlah dilaksanakan di sekolah-sekolah menengah. Hal ini kerana sekolah menengah kebangsaan menghubungkan semua golongan kaum di satu kawasan dan menjadi pentas pembangunan semangat patriotisme senegara dan semangat patriotisme sebangsa dengan syarat pihak pengurusan sekolah dapat mengadakan program yang boleh mensasarkan ke arah matlamat tersebut.

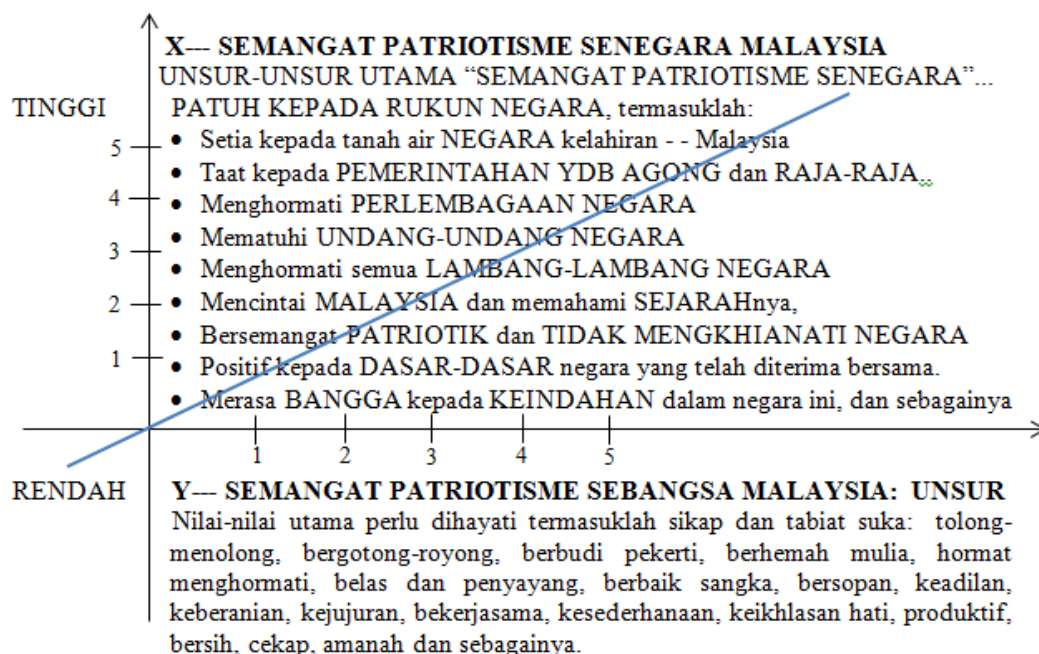
OBJEKTIF KAJIAN

Objektif kajian berdasarkan pernyataan masalah yang dibincangkan di atas, terdapat lima iaitu:

- Menentukan tahap semangat patriotisme senegara Malaysia dalam kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan berdasarkan etnik;
- Menentukan tahap semangat patriotisme sebangsa Malaysia dalam kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan berdasarkan etnik;
- Menganalisis hubungan proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara dengan sikap pelajar sekolah menengah kebangsaan;
- Menganalisis hubungan proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme sebangsa dengan sikap pelajar sekolah menengah kebangsaan; dan
- Mengkaji kesan proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme terhadap konsep perpaduan.

KERANGKA KAJIAN

Dalam kajian ini, kerangka teori adalah seperti berikut.

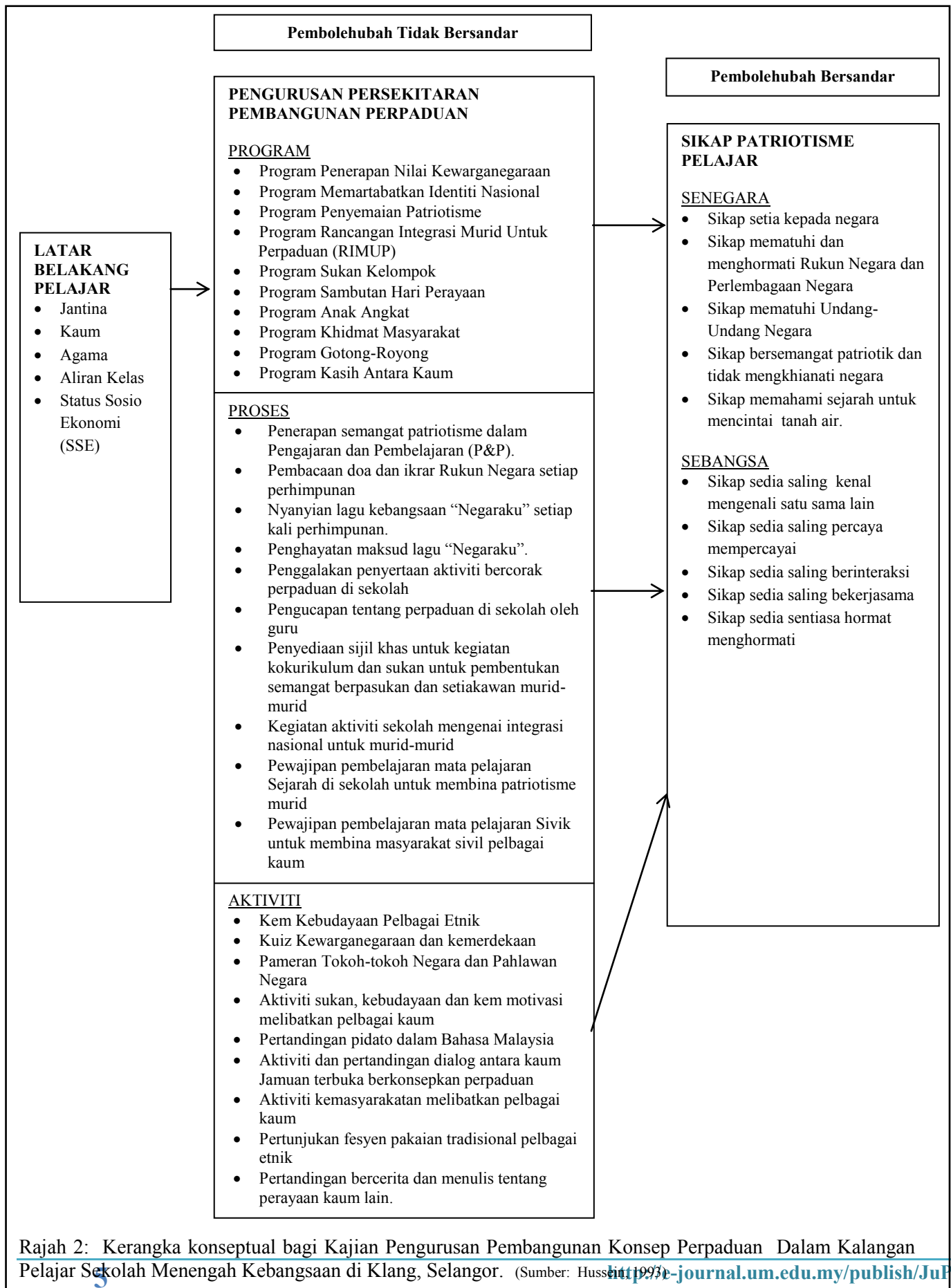

(Sumber: Hussein, 1993)

Rajah 1: Dua Dimensi Semangat Patriotisme: “SENEGARA” dengan “SEBANGSA” Malaysia.

Rajah 1 menunjukkan dua dimensi semangat patriotisme “senegara” dengan “sebangsa” Malaysia. Rajah tersebut merupakan kerangka teori yang digunakan dalam kajian ini. Dasar Pendidikan Nasional adalah sebagai alat penerapan nilai perpaduan untuk pembinaan negara bangsa melalui proses dua dimensi tersebut. Paksi X mewakili semangat patriotisme “senegara” Malaysia, manakala

paksi Y mewakili semangat patriotisme “sebangsa” Malaysia. Rajah tersebut melakarkan tahap semangat patriotisme yang perlu ada dalam kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan.

Rajah 2: Kerangka konseptual bagi Kajian Pengurusan Pembangunan Konsep Perpaduan Dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah Kebangsaan di Klang, Selangor. (Sumber: Hussain, 1993) <http://e-journal.um.edu.my/publish/JuFiDi/>

METODOLOGI

Bahagian ini membincangkan aspek berikut.

Reka Bentuk Kajian

Kajian berdasarkan kajian kuantitatif, menjelaskan teknik persampelan dan instrumen yang akan digunakan untuk mengumpul data dan menyempurnakan kajian. Garis panduan untuk menjawab persoalan kajian dalam soal selidik akan disediakan. Sebuah sekolah menengah kebangsaan di Daerah Klang, Selangor yang mempunyai pelajar pelbagai kumpulan etnik telah dipilih sebagai responden kajian. Sampel kajian terdiri daripada 169 orang pelajar tingkatan empat yang dipilih secara rawak daripada sekolah tersebut. Teknik persampelan yang digunakan oleh penyelidik adalah persampelan bertujuan (*Purposive Sampling*). Menurut Guarte dan Barrios (2006), persampelan bertujuan digambarkan sebagai pemilihan rawak bagi unit persampelan dalam segmen populasi dengan maklumat yang banyak berkenaan ciri-ciri penting kajian. Daripada sebanyak 169 orang responden, terdapat sebanyak 53.8% pelajar Melayu (35 orang pelajar perempuan dan 56 orang pelajar lelaki), 20.1% pelajar Cina (5 orang pelajar perempuan dan 29 orang pelajar lelaki), dan 26% pelajar India (10 orang pelajar perempuan dan 34 pelajar lelaki). Dalam kajian ini, kumpulan etnik lain-lain tidak dimasukkan sebagai responden kajian kerana bilangannya terlalu sedikit dalam polulasi kajian.

Dalam kajian ini, terdapat satu pemboleh ubah bersandar, satu pemboleh ubah tidak bersandar, tiga pemboleh ubah komposit dalam pemboleh ubah tidak bersandar serta satu komponen meminimakan pemboleh ubah. Menurut Salkind (2009), meminimakan pemboleh ubah mewakili pemboleh ubah yang berkaitan dengan pemboleh ubah tidak bersandar atau bersandar serta mempunyai kesan ke atas pemboleh ubah bersandar. Komponen meminimakan pemboleh ubah bagi kajian ini adalah Latar Belakang Pelajar. Moderator bagi Latar Belakang Pelajar adalah kumpulan etnik pelajar. Pemboleh ubah tidak bersandar adalah Pengurusan Persekitaran Pembangunan Perpaduan, pemboleh ubah komposit bagi pemboleh ubah ini adalah program, proses dan aktiviti. Manakala pemboleh ubah bersandar merupakan Sikap Patriotisme Pelajar yang merangkumi dua dimensi iaitu senegara dan sebangsa. Setiap domain di dalam pemboleh ubah bersandar bergantung kepada pemboleh ubah tidak bersandar. Maka, untuk melihat dan mengukur sikap patriotisme pelajar, setiap domain di dalam pemboleh ubah-pemboleh ubah komposit bagi pemboleh ubah tidak bersandar menjadi faktor penting. Selain itu, setiap domain bagi komponen meminimakan pemboleh ubah adalah penting untuk melihat kaitan setiap domain tersebut dengan pemboleh ubah tidak bersandar dan bersandar.

Instrumen

Instrumen utama yang akan digunakan dalam kajian ini adalah soal selidik. Soal selidik ini akan diedarkan kepada tingkatan 4 pelajar dari sebuah sekolah di daerah Klang, Selangor. Terdapat tujuh bahagian di dalam soal selidik, iaitu Bahagian A, B, C, D, E, F dan G. Bahagian A akan menggunakan soalan berskala nominal, yang bermaksud soalan itu adalah umumnya berkaitan profil demografi responden. Bahagian B, C, D, E, F dan G menggunakan lima mata skala Likert.

Item-item yang dibentuk dalam kajian ini diambil daripada model Dua Dimensi Semangat Patriotisme: Senegara dengan Sebangsa Malaysia yang dihasilkan oleh Hussein Ahmad (2012). Berdasarkan Creswell (2012), memilih instrumen yang sedia ada perlulah memastikan ia memperoleh nilai kesahan dan kebolehpercayaan yang tinggi. Oleh itu, instrumen yang dipilih dan digunakan dalam kajian ini adalah soal selidik di mana item-item dalam soal selidik tersebut adalah daripada model yang sedia ada dan mempunyai nilai kebolehpercayaan yang tinggi. Satu kajian rintis juga dilakukan untuk memastikan kebolehpercayaan instrument kajian. Berdasarkan Alias (1999) satu instrumen kajian yang baik mestilah mempunyai nilai *reliability* dan *validity* yang tinggi. Nilai kebolehpercayaan berdasarkan Cronbach Alpha dalam kajian rintis yang dijalankan adalah seperti berikut.

Jadual 1: Nilai Alpha Cronbach

ASPEK	Nilai Alpha Cronbach
Bahagian B	0.917
Bahagian C	0.874
Bahagian D	0.878
Bahagian E	0.900
Bahagian F	0.874
Bahagian G	0.837
KESELURUHAN	0.88

Sampel Kajian

Jadual 2 menunjukkan taburan pecahan jantina responden mengikut kumpulan etnik.

Jadual 2: Taburan pecahan Jantina mengikut Kumpulan Etnik

Jantina	Melayu	Cina	India
Perempuan	35	5	10
	(20.7%)	(2.9%)	(5.9%)
Lelaki	56	29	34
	(33.1%)	(17.2%)	(20.1%)

Berdasarkan analisis yang dilakukan, responden perempuan sedikit berbanding lelaki, hanya 29.6% (50 orang) pelajar perempuan yang terlibat, manakala selebihnya 70.4% (119 orang) adalah responden lelaki. Jadual tersebut menunjukkan taburan responden pelajar perempuan berbangsa Melayu sebanyak 20.7%, berbangsa Cina 2.9%, dan India 5.9%. Hal ini menunjukkan bahawa pelajar perempuan berbangsa Melayu lebih ramai berbanding pelajar perempuan berbangsa Cina dan India. Taburan responden pelajar lelaki menunjukkan perbezaan yang agak ketara jika dibandingkan dengan responden pelajar perempuan, terutamanya bagi pelajar lelaki dan pelajar perempuan berbangsa Cina dan India. Penyelidik mendapati bahawa pelajar tingkatan 4 bagi sekolah kajian mempunyai pelajar Melayu yang ramai berbanding pelajar berbangsa Cina dan India. Walaubagaimanapun, berdasarkan maklumat yang diperolehi daripada Jabatan Pelajaran Negeri Selangor, bagi kawasan daerah Klang, sekolah kajian merupakan sekolah menengah kebangsaan yang mempunyai pelajar pelbagai kumpulan etnik yang seimbang berbanding sekolah menengah kebangsaan yang lain di dalam kawasan daerah Klang.

DAPATAN KAJIAN

Bahagian ini menerangkan dapatan kajian seperti mana berikut.

Tahap “SEMANGAT PATRIOTISME SENEGARA MALAYSIA” mengikut kumpulan etnik pelajar tingkatan 4 SMK Tinggi Klang.

Jadual 3: Semangat Patriotisme Senegara Malaysia

Etnik	Pembolehubah (Item)	Skala				
		1 % (N)	2 % (N)	3 % (N)	4 % (N)	5 % (N)
Melayu	Setia kepada tanah air	0 (0)	3.3 (3)	23.1 (21)	28.6 (26)	45.1 (41)
	Mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan	0 (0)	3.3 (3)	22.0 (20)	42.9 (39)	31.9 (29)

	Negara					
	Mematuhi undang-undang negara	2.2 (2)	5.5 (5)	29.7 (27)	41.8 (38)	20.9 (19)
	Bersemangat Patriotik dan tidak mengkhianati negara	1.1 (1)	5.5 (5)	22.0 (20)	33.0 (30)	38.5 (35)
	Memahami sejarah untuk mencintai tanah air	1.1 (1)	3.3 (3)	35.2 (32)	31.9 (29)	28.6 (26)
Cina	Setia kepada tanah air	2.9 (1)	14.7 (5)	44.1 (15)	8.8 (3)	29.4 (10)
	Mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan Negara	2.9 (1)	14.7 (5)	41.2 (14)	20.6 (7)	20.6 (7)
	Mematuhi undang-undang negara	2.9 (1)	5.9 (2)	38.2 (13)	29.4 (10)	23.5 (8)
	Bersemangat Patriotik dan tidak mengkhianati negara	0 (0)	5.9 (2)	52.9 (18)	11.8 (4)	29.4 (10)
	Memahami sejarah untuk mencintai tanah air	11.8 (4)	17.6 (6)	35.3 (12)	29.4 (10)	5.9 (2)
India	Setia kepada tanah air	6.8 (3)	9.1 (4)	27.3 (12)	29.5 (13)	31.8 (14)
	Mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan Negara	4.5 (2)	4.5 (2)	15.9 (7)	36.4 (16)	38.6 (17)
	Mematuhi undang-undang negara	6.8 (3)	0 (0)	20.5 (9)	38.6 (17)	34.1 (15)
	Bersemangat Patriotik dan tidak mengkhianati negara	9.1 (4)	6.8 (3)	13.6 (6)	34.1 (15)	36.4 (16)
	Memahami sejarah untuk mencintai tanah air	9.1 (4)	4.5 (2)	34.1 (15)	22.7 (10)	29.5 (13)

1= Sangat rendah, 2 = Rendah, 3 = Sederhana, 4 = Tinggi, 5 = Sangat Tinggi

Jadual 3 menunjukkan bahawa pelajar-pelajar berbangsa Melayu mempunyai tahap semangat kesetiaan yang tinggi kepada negara. Ini dapat dilihat daripada jadual, sebanyak 45.1% memilih tahap semangat yang sangat tinggi dan 28.6% tahap semangat yang tinggi bagi aspek setia kepada tanah air. Walaupun terdapat segelintir yang masih mempunyai tahap semangat yang rendah iaitu sebanyak 3.3%, tetapi tiada pelajar berbangsa Melayu yang memilih tahap semangat yang sangat rendah bagi aspek setia kepada tanah air. Selain itu, tahap semangat yang tinggi di kalangan pelajar berbangsa Melayu adalah mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan Negara. Berdasarkan jadual, sebanyak 31.9% pelajar Melayu mempunyai semangat yang sangat tinggi, 42.9% tahap semangat yang tinggi, dan 22% tahap semangat sederhana. Ini bermakna hampir kesemua pelajar-pelajar berbangsa Melayu tingkatan 4 di sekolah kajian mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan Negara yang telah ditetapkan. Secara keseluruhan bagi pelajar-pelajar tingkatan 4 daripada kumpulan etnik Melayu di sekolah kajian mempunyai semangat patriotisme senegara Malaysia yang tinggi.

Bagi kumpulan etnik Cina pula, jadual menunjukkan bahawa kebanyakan daripada pelajar-pelajar tingkatan 4 berbangsa Cina di sekolah kajian bersemangat patriotik dan tidak mengkhianati negara. Ini dapat dilihat daripada hasil analisis taburan tahap semangat senegara Malaysia yang dinyatakan di dalam jadual di atas sebanyak 52.9% pelajar yang bersemangat patriotik dan tidak mengkhianati negara pada tahap semangat yang sederhana. Hasil analisis taburan menunjukkan bahawa kebanyakan pelajar-pelajar tingkatan 4 berbangsa Cina di sekolah kajian mempunyai tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang sederhana dan rendah. Berdasarkan jadual taburan tersebut, seramai 29.4% pelajar tingkatan 4 di sekolah kajian mempunyai tahap semangat yang rendah

dan sangat rendah terhadap aspek memahami sejarah untuk mencintai tanah air. Hal ini menunjukkan bahawa pelajar-pelajar berbangsa Cina di sekolah kajian mempelajari mata pelajaran sejarah tanpa memahami sejarah, menghafal dan menghayati mata pelajaran sejarah untuk mencintai negara.

Berdasarkan dapatan, tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang sangat tinggi dipilih oleh ramai pelajar berbangsa India adalah mematuhi dan menghormati Rukun Negara dan Perlembagaan negara sebanyak 38.6%. Kemudian, aspek mematuhi undang-undang negara juga mendapat 38.6% bagi tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang tinggi. Manakala, bersemangat patriotik dan tidak mengkhianati negara mendapat 36.4% tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang sangat tinggi. Hal ini menunjukkan masih ramai pelajar-pelajar berbangsa India mempunyai tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang tinggi walaupun bilangannya kurang daripada separuh responden berbangsa India. Walaubagaimanapun pelajar-pelajar berbangsa India yang mempunyai tahap semangat patriotisme senegara Malaysia yang rendah dan sangat rendah melebihi bilangan pelajar-pelajar berbangsa Melayu dan Cina. Hal ini membimbangkan dan perlu diberi perhatian oleh pihak pengurusan supaya kesemua kumpulan etnik memperolehi tahap semangat patriotisme yang tinggi.

Tahap “SEMANGAT PATRIOTISME SEBANGSA MALAYSIA” mengikut kumpulan etnik pelajar tingkatan 4 SMK Tinggi Klang.

Jadual 4: Semangat Patriotisme Sebangsa Malaysia

Etnik	Pembolehubah (Item)	Skala				
		1 % (N)	2 % (N)	3 % (N)	4 % (N)	5 % (N)
Melayu	Sedia saling mengenali dengan kaum lain	0 (0)	6.6 (6)	25.3 (23)	40.7 (37)	27.5 (25)
	Sedia saling percaya mempercayai satu sama lain	0 (0)	7.7 (7)	47.3 (43)	37.4 (34)	7.7 (7)
	Sedia berinteraksi tanpa faktor perbezaan kaum dan agama	0 (0)	6.6 (6)	29.7 (27)	39.6 (36)	24.2 (22)
	Sedia saling bekerjasama mencapai objektif	1.1 (1)	1.1 (1)	28.6 (26)	41.8 (38)	27.5 (25)
	Sedia sentiasa hormat menghormati tanpa mengira etnik, agama dan budaya	0 (0)	2.2 (2)	14.3 (13)	51.6 (47)	31.9 (29)
Cina	Sedia saling mengenali dengan kaum lain	2.9 (1)	5.9 (2)	41.2 (14)	32.4 (11)	17.6 (6)
	Sedia saling percaya mempercayai satu sama lain	5.9 (2)	8.8 (3)	50.0 (17)	23.5 (8)	11.8 (4)
	Sedia berinteraksi tanpa faktor perbezaan kaum dan agama	0 (0)	11.8 (4)	50.0 (17)	17.6 (6)	20.6 (7)
	Sedia saling bekerjasama mencapai objektif	0 (0)	2.9 (1)	41.2 (14)	26.5 (9)	29.4 (10)
	Sedia sentiasa hormat menghormati tanpa mengira etnik, agama dan budaya	0 (0)	5.9 (2)	41.2 (14)	20.6 (7)	32.4 (11)

India	Sedia saling mengenali dengan kaum lain	4.5 (2)	13.6 (6)	9.1 (4)	38.6 (17)	34.1 (15)
	Sedia saling percaya mempercayai satu sama lain	4.5 (2)	9.1 (4)	11.4 (5)	43.2 (19)	31.8 (14)
	Sedia berinteraksi tanpa faktor perbezaan kaum dan agama	2.3 (1)	9.1(4)	15.9 (7)	25.0 (11)	47.8 (21)
	Sedia saling bekerjasama mencapai objektif	4.5 (2)	2.3 (1)	18.2 (8)	36.4 (16)	38.6 (17)
	Sedia sentiasa hormat menghormati tanpa mengira etnik, agama dan budaya	6.8 (3)	2.3 (1)	9.1 (4)	29.5 (13)	52.3 (23)

1= Sangat rendah, 2 = Rendah, 3 = Sederhana, 4 = Tinggi, 5 = Sangat Tinggi

Tahap semangat bagi dimensi semangat patriotisme sebangsa Malaysia dalam kumpulan etnik Melayu dapat dilaporkan bahawa pelajar-pelajar berbangsa Melayu sedia sentiasa saling hormat menghormati dengan masyarakat berbilang bangsa dan majmuk. Jadual 3 menunjukkan bahawa sebanyak 83.5% daripada pelajar-pelajar tingkatan 4 berbangsa Melayu di sekolah kajian sedia sentiasa hormat menghormati tanpa mengira etnik, budaya dan agama. Oleh itu, sikap dan semangat patriotisme sebangsa Malaysia yang sedia sentiasa hormat menghormati dapat membantu membangunkan konsep perpaduan dalam iklim sekolah. Walaubagaimanapun, masih terdapat semangat patriotisme sebangsa Malaysia pada tahap yang rendah oleh sebilangan kecil daripada pelajar-pelajar berbangsa Melayu, iaitu sikap sedia saling mengenali dengan golongan kaum yang lain, sedia saling percaya mempercayai dan tidak mencurigai satu sama lain, sedia saling berinteraksi melalui aktiviti bersama dengan tidak menjadikan faktor perbezaan kaum dan agama sebagai penghalang dalam menjalankan aktiviti bersama, dan sedia saling bekerjasama untuk mencapai sesuatu objektif yang menguntungkan semua.

Dapatan bagi tahap semangat patriotisme sebangsa Malaysia dalam kumpulan etnik Cina menunjukkan bahawa secara keseluruhannya semangat patriotisme sebangsa Malaysia pada tahap sederhana di mana semangat sedia saling mengenali dengan golongan kaum lain sebanyak 41.2%, sedia saling percaya mempercayai dan tidak mencurigai satu sama lain 50%, sedia saling berinteraksi melalui aktiviti bersama dengan tidak menjadikan faktor perbezaan kaum dan agama sebagai penghalang aktiviti bersama juga memperoleh 50% tahap semangat yang rendah, sedia saling bekerjasama pula mendapati 41.2%, dan sedia sentiasa hormat menghormati sebanyak 41.2% dalam kalangan pelajar-pelajar tingkatan 4 berbangsa Cina yang telah dipilih secara rawak. Walaubagaimanapun, pihak sekolah perlu memberi perhatian yang lebih kepada pelajar-pelajar berbangsa Cina kerana masih terdapat tahap yang rendah dan sangat rendah terhadap kelima-lima aspek semangat patriotisme sebangsa Malaysia.

Seterusnya, semangat patriotisme sebangsa Malaysia dalam kalangan pelajar-pelajar India tingkatan 4 di sekolah kajian adalah sedia sentiasa saling hormat menghormati tanpa mengira etnik, agama dan budaya. Sebanyak 52.3% daripada mereka mempunyai semangat patriotisme sebangsa yang sangat tinggi terhadap aspek ini. Sehubungan itu, mereka juga sedia saling berinteraksi melalui aktiviti bersama dan tidak menjadikan faktor perbezaan kaum dan agama sebagai penghalang menjalankan aktiviti bersama, aspek ini memperoleh tahap semangat yang sangat tinggi sebanyak 47.8%. Walaupun sebilangan besar yang memperolehi semangat yang tinggi bagi aspek-aspek semangat patriotisme sebangsa Malaysia dalam kalangan masyarakat pelajar berbangsa India, tetapi sebilangan kecil yang mempunyai tahap semangat patriotisme sebangsa Malaysia yang rendah dan sangat rendah melebihi masyarakat pelajar berbangsa Melayu dan Cina sama seperti tahap semangat patriotisme senegara Malaysia.

Hubungan di antara proses pengurusan persekitaran pembangunan “SEMANGAT PATRIOTISME SENEGARA MALAYSIA” dengan sikap patriotisme pelajar.

Jadual54: Korelasi di antara proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia dengan sikap patriotisme pelajar

N	Proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia		Sikap patriotisme pelajar		r	p
	Min	s.p	Min	s.p		
169	3.7811	0.85801	3.8201	0.71402	0.709	< .05

Keputusan analisis ujian korelasi Spearman Jadual 5 menunjukkan bahawa hubungan yang kuat antara proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia dan sikap patriotisme pelajar adalah signifikan ($r = .709$, $p < .05$). Berdasarkan keputusan analisis ini, pengkaji membuat kesimpulan bahawa dalam populasi pelajar tingkatan 4 di Sekolah Menengah Kebangsaan Tinggi Klang, secara relatif, proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia mempunyai hubung kait dengan sikap patriotisme senegara Malaysia pelajar sekolah menengah kebangsaan.

Hubungan di antara proses pengurusan persekitaran pembangunan “SEMANGAT PATRIOTISME SEBANGSA MALAYSIA” dengan sikap patriotisme pelajar.

Jadual6: Korelasi di antara proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme sebangsa dengan sikap patriotisme sebangsa Malaysia pelajar

N	Proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme sebangsa Malaysia		Sikap patriotisme pelajar		r	p
	Min	s.p	Min	s.p		
172	3.6746	0.80770	3.8201	0.71402	0.625	< .05

Keputusan analisis ujian korelasi Spearman Jadual 6 menunjukkan bahawa hubungan yang sederhana kuat antara proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia dan sikap patriotisme pelajar adalah signifikan ($r = .625$, $p < .05$). Daripada keputusan analisis ini, pengkaji membuat kesimpulan bahawa dalam populasi pelajar tingkatan 4 di Sekolah Menengah Kebangsaan Tinggi Klang, secara empirikalnya proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme sebangsa Malaysia mempunyai hubungan yang signifikan dengan sikap patriotisme dalam kalangan pelajar.

Kesan proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme terhadap konsep perpaduan.

Jadual 7: Ringkasan model regresi bagi sikap patriotisme pelajar

Model	R	R Square	R Square yang diubah	Std. of the Estimate
1	.581 ^a	.338	.330	.58449

a. Peramal: (Tetap), program, aktiviti

b. Pembolehubah Bersandar: Sikap Patriotisme Pelajar

Jadual 8: Pekali^a Pembolehubah Peramal

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Tetap)	2.131	.189		11.282	.000
aktiviti	.202	.064	.259	3.143	.002
program	.301	.066	.379	4.598	.000

a. Pemboleh ubah bersandar: Sikap Patriotisme Pelajar

Jadual 7 dan Jadual 8 di atas menunjukkan korelasi proses-proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme dengan sikap patriotisme pelajar. Keputusan analisis menunjukkan bahawa bagi populasi kajian ($n = 169$), dua variabel peramal iaitu Program dan Aktiviti merupakan peramal yang signifikan [$F(2,166) = 42.358$, $p < .05$] bagi Sikap Patriotisme Pelajar. Ini bermakna kedua-dua variabel peramal ini menyumbang sebanyak 33.8% perubahan kepada Sikap Patriotisme Pelajar ($R^2 = .338$). Sebanyak 66.2% perubahan dalam *variable criterion* yang tidak dapat diramalkan mungkin disebabkan oleh variabel-variabel lain iaitu faktor-faktor yang tidak dikaji dalam kajian ini. Walaubagaimanapun, jadual menunjukkan bahawa nilai Beta (β) bagi aktiviti ialah 0.259, dan program ialah 0.379. Ini bermakna variabel program lebih berkesan terhadap sikap patriotisme pelajar berbanding aktiviti. Keputusan ujian t menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang signifikan antara program dan sikap patriotisme pelajar pada $p < .05$.

PERBINCANGAN DAN IMPLIKASI

Hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa tahap semangat patriotisme pelajar berbeza-beza mengikut kumpulan etnik. Bagi pelajar-pelajar dikalangan kumpulan etnik Melayu, mereka mempunyai semangat patriotisme senegara dan semangat patriotisme sebangsa yang tinggi lebih daripada kumpulan etnik Cina dan India. Sehubungan itu, pengurusan sekolah perlu memikirkan dan menambah usaha membangunkan konsep perpaduan di sekolah dan tahap semangat patriotisme dalam kalangan pelajar-pelajar tanpa mengira kumpulan etnik mereka. Oleh yang demikian, hal ini membimbangkan dan tindakan segera perlu diambil oleh pihak pengurusan sekolah menengah kebangsaan. Hal ini kerana negara memerlukan kesatuan dari semua golongan masyarakat dari setiap golongan masyarakat tanpa mengira agama, budaya, dan etnik. Menurut Aziz Ujang (2014), hubungan kaum yang harmoni merupakan kunci kepada kemajuan dan kestabilan negara. Maka, segala kesangsian, kecurigaan dan ketidakpuasan hati antara kaum secara berlebihan akan mewujudkan ketidakstabilan dan persengketaan yang hanya memberi pembaziran usaha-usaha pemimpin-pemimpin terdahulu dan merugikan negara.

Hasil analisis kajian telah menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan yang kuat antara proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia dengan sikap patriotisme senegara pelajar. Ini menunjukkan proses pengurusan persekitaran pembangunan semangat patriotisme senegara Malaysia mempunyai hubung kait dengan sikap patriotisme senegara pelajar. Sehubungan itu, persekitaran boleh mempengaruhi sikap pelajar. Perpaduan dalam sesebuah negara perlu berasaskan kepada kepentingan persekitaran dan nilai sejarah. Menurut Mohammad Kamil et. al. (2009), pengaruh persekitaran yang berkaitan rapat dengan ketamadunan, sejarah, sistem pentadbiran, sosio budaya dan semangat perpaduan merupakan unsur yang membawa kepada semangat jati diri yang tinggi. Dengan adanya unsur tersebut, ia mampu membentuk semangat patriotisme yang mantap dan memperkukuhkan martabat negara serta dapat meneruskan pembangunan negara dan masyarakat (Aziz Ujang, 2014). Dapatan kajian menunjukkan bahawa proses pengurusan pembangunan semangat patriotisme yang dijalankan di sekolah kurang mempengaruhi dan menyumbang kepada konsep perpaduan di sekolah. Ini bermakna peranan pihak sekolah kurang memberi impak yang besar terhadap pelajar. Kajian lepas oleh Ku Hasnita (2007) melaporkan bahawa pendidikan antara faktor penting dalam konsep perpaduan. Maka, peranan pihak pengurusan sekolah dalam membangunkan semangat patriotisme pelajar semakin jelas. Menurut Ku Hasnita & Mohd Haizam (2011), proses pengajaran dan pembelajaran di peringkat sekolah rendah dan menengah

mampu menjadi alat bagi memupuk dan memperkasakan semangat patriotisme dalam kalangan pelajar sekolah. Selain itu, kajian lepas oleh Aziz bin Ujang (2014) menyatakan pengaruh media massa memberi impak yang amat besar kepada generasi muda masa kini. Bersesuaian dengan perubahan zaman dan kecanggihan teknologi maklumat, media masa merupakan medium penyebaran semangat patriotisme dan dapat meningkatkan semangat perpaduan. Internet merupakan salah satu sumber media massa yang digunakan sebagai medium utama untuk mendapatkan maklumat.

Kajian ini penting kepada pihak pengurusan dan pentadbiran sekolah untuk mengambil tindakan dan melakukan pengurusan persekitaran pembangunan perpaduan yang lebih berkesan dalam membangunkan konsep perpaduan dan sikap patriotisme di kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan. Berpandukan kerangka model dan kerangka konsep yang disediakan dalam kajian ini, ia menunjukkan bahawa peranan pihak pengurusan sekolah amat penting dalam memupuk semangat patriotisme pelajar yang terdiri daripada dua dimensi disamping membentuk enam aspirasi pelajar yang disarankan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013 – 2025). Sekiranya pihak pengurusan sekolah dapat menambahkan baik pengurusan persekitaran pembangunan perpaduan, ia bukan sahaja dapat membentuk warganegara yang bersemangat patriotik, malah kestabilan, keselamatan, keutuhan dan kerukunan negara Malaysia berada pada tahap yang lebih terjamin.

KESIMPULAN

Konsep perpaduan penting diwujudkan di sekolah menengah kebangsaan kerana ia merupakan pentas atau platform bagi generasi muda membina sistem negara bangsa. Menurut Abdul Rahim (1999), patriotisme merupakan salah satu unsur ketahanan nasional yang penting untuk meningkatkan komitmen rakyat terhadap bangsa dan negara di mana dapat membentuk rakyat yang hidup menyumbang dan berjasa kepada negara bangsa. Ia juga merupakan satu usaha membentuk generasi yang lebih komited, berani dan yakin menghadapi segala cabaran yang datang demi mempertahankan bangsa dan negara. Sepertimana yang diperkatakan oleh Tun Dr. Mahathir Mohamed (2001) dalam Aziz Ujang (2014), semangat cintakan bangsa dan negara merupakan tunjang kepada pertahanan dan kekuatan sesuatu bangsa dan negara. Oleh itu, usaha-usaha pemupukan semangat patriotisme dalam kalangan pelajar sekolah menengah kebangsaan sewajarnya menjadi kewajipan kepada semua pihak iaitu kerajaan, organisasi pendidikan, ibu bapa, komuniti, dan diri sendiri. Bagi penghayatan kepentingan sebuah negara bangsa, semangat patriotisme perlu dipupuk ke dalam sanubari setiap warganegara Malaysia terutamanya generasi muda sebagai bakal memimpin negara pada masa akan datang.

RUJUKAN

- Abdul Rahim Abd Rashid (1999). *Belia ketandusan semangat perjuangan*. Dewan Budaya.
- Abdul Rahman Embong (2000). *Negara bangsa: proses dan perbahasan*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Abdul Rahman, Hussein Ahmad, Sufean Hussin, Simin, G., Mohammed Sani (2014). *Analisis Strategik: Dasar Pendidikan*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Alias Baba (1999). *Model linear dalam penyelidikan dalam penyelidikan sains sosial*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia
- Aziz Ujang (2014). *Kesedaran generasi muda Melayu dan bumiputera terhadap patriotisme dan perpaduan nasional di Malaysia*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. 4th ed. Boston: Pearson Education.

- David, M. K. & Dumanig, F. P. (2011). *National unity in multi-ethnic Malaysia: A critical discourse analysis of Tun Dr. Mahathir's political speeches*. Fakulti Pendidikan. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Ghazali Shafie (1995). Rumpun Melayu dan bangsa Malaysia menjelang tahun 2020. Dalam Abdul Rahman Embong. *Negara bangsa: proses dan perbahasan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Guarte, J. M. & Barrios, E.B. (2006). Estimation under purposive sampling. *Communications in statistics – simulation and computation*. Vol. 35 (2), pp. 277 – 284.
- Hussein Ahmad (2012). *Mission of Public Education in Malaysia: The Challenge of Transformation*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya Press.
- Hussein Ahmad (1993). *Pendidikan dan Masyarakat: antara dasar, reformasi dan pustaka*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, pp. 314 – 325.
- Hussein Ahmad (1987). Nilai-nilai asas dalam pembangunan perpaduan nasional. *Balai Muhibah: Penyebar Semangat Perpaduan*. Vol. 275, pp. 4 – 8.
- Ku Hasnita Ku Samsu (2007). *Patriotisme dikalangan generasi muda Malaysia: kajian kes ke atas mahasiswa bukan Melayu di Institusi Pengajian Tinggi*. Fakulti Sastera dan Sains Sosial. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Ku Hasnita Ku Samsu & Mohd Haizam Mohd Nor (2011). Kepentingan pendidikan patriotisme terhadap warganegara Malaysia. *Jati*. Vol. 16.
- Lee Wei Chang, Baharuddin Azizan & Muhammad Amran (2013). National unity at the university level: importance of civilizational dialogue and way forward. *European Scientific Journal*. Vol. 4, pp 173 – 186.
- Mahathir Mohammad (2001). Ucapan Presiden UMNO di Perhimpunan Agung UMNO 21 – 23 Jun, 2001. Dalam Aziz Ujang, *Kesedaran generasi muda Melayu dan bumiputera terhadap patriotisme dan perpaduan nasional di Malaysia*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mahathir Mohamad (1988). Perpaduan melalui pembangunan bangsa Malaysia. *Balai Muhibah: Penyebar Semangat Perpaduan*. Vol. 279, pp. 4 – 8.
- Mohammad Kamil Abd Majid & Rahimin Afandi Abd Rahim (2009). Perubahan sosial dan impaknya terhadap pembentukan modal insan menurut Ibnu Khaldun. *Jurnal Hadhari*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia. Vol. 1 (1), pp. 131 – 145.
- Mohamed Yusoff Ismail (2003). *Pendahuluan: perpaduan negara dan pembentukan bangsa Malaysia Jilid 1*. Jabatan Perpaduan Negara.
- Nurfatimah Awang Da (2009). *Bahan kesusasteraan pelbagai etnik dalam mewujudkan perpaduan nasional di sekolah*. Jabatan Pendidikan Bahasa dan Literasi, Fakulti Pendidikan. Kuala Lumpur: Universiti Malaya.
- Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2013 – 2025), Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Salkind, N. J. (2009). *Exploring Research*. 7th ed. New Jersey: Pearson Education.
- Sufean Hussin (2002). *Dasar Pembangunan Pendidikan Malaysia: Teori dan Analisis*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Zaliza Mohd Nasir & Norlin Ahmad (2009). Pembangunan sosial dalam hubungan etnik. Dalam Kassim Thukiman dan Hamidah Abdul Rahman, *Hubungan Etnik Di Malaysia: Perpektif Teori dan Praktik*, pp. 141 – 154.